

KRITICKÁ MÍSTA V NÁKLADNÍ ŽELEZNIČNÍ DOPRAVĚ

CRITICAL POINTS IN CARGO RAILROAD TRANSPORT

Jaroslav Kleprlík¹, David Šourek², Pavel Mazač³

Anotace: Příspěvek se zabývá popisem kritických míst v technologickém procesu nákladní železniční dopravy. Je rozdělen do tří částí: podej zásilky, přeprava zásilky a doručení zásilky příjemci. Kritická místa jsou znázorněna ve vývojových diagramech technologických procesů, které jsou doplněny komentářem v textu.

Klíčová slova: železniční nákladní doprava, kritické místo

Summary: This paper describes the critical points in technological process of cargo railroad transport. Main concerns are three sections: registering of consignment, transport of consignment, and delivery of consignment to consignee. The critical points are demonstrated in the flowcharts of technological process with comment in text.

Key words: cargo railroad transport, critical point

1. ÚVOD

Kritická místa přepravy vozové zásilky v železniční nákladní dopravě vycházejí z technologických procesů zajišťovaných především dopravcem. Lze je rozdělit na oblasti při:

- podeji zásilky,
- vlastní přepravě zásilky,
- dodání zásilky - převzetí zásilky příjemcem.

2. PODEJ VOZOVÉ ZÁSILKY

Formou vývojového diagramu jsou na obrázku č. 1 uvedena kritická místa, která mohou vzniknout ve fázi podeje zásilky. Patří sem:

- Proveditelnost přepravy – zjištění, zda je možné uskutečnit požadovanou přepravu železniční dopravou s ohledem na druh vozu, povolené traťové zatížení, průjezdný průřez apod. Přepravu nelze uskutečnit i v případech, když se jedná o zákaz nakládky, který může být vyhlášen z důvodu opatření orgánů státní správy, živelné pohromy,

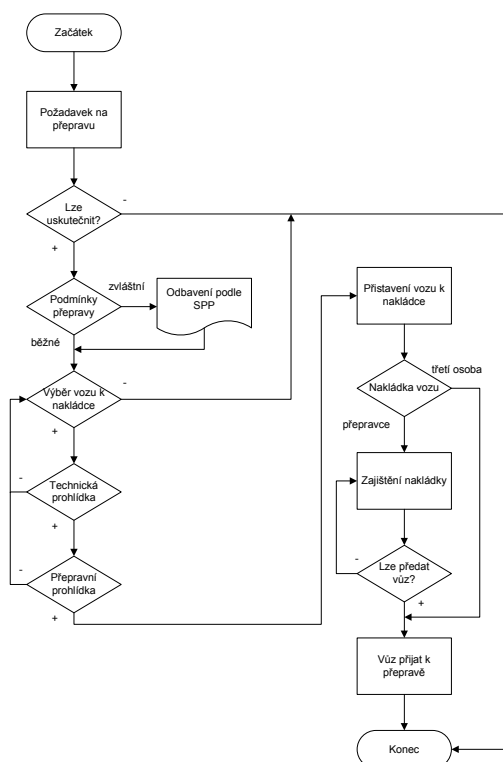
¹ doc. Ing. Jaroslav Kleprlík, Ph.D., Univerzita Pardubice, Dopravní fakulta Jana Pernera, Katedra technologie a řízení dopravy, Studentská 95, 532 10 Pardubice, Česká republika, Tel.: +420 466 036 431, E-mail: Jaroslav.Kleprlik@upce.cz

² Ing. David Šourek, Ph.D., Univerzita Pardubice, Dopravní fakulta Jana Pernera, Katedra technologie a řízení dopravy, Studentská 95, 532 10 Pardubice, Česká republika, Tel.: +420 466 036 462, E-mail: David.Sourek@upce.cz

³ Ing. Pavel Mazač, Univerzita Pardubice, Dopravní fakulta Jana Pernera, Katedra technologie a řízení dopravy, Studentská 95, 532 10 Pardubice, Česká republika, Tel.: +420 466 036 460, E-mail: Pavel.Mazac@upce.cz

organizačních a provozních důvodů, apod. (možnost vytvoření databáze zákazů nakládky - ZAN);

- Podmínky přepravy – stanovení, zda se přeprava uskuteční za standardních podmínek nebo zvláštních podmínek (SPP – smluvní přepravní podmínky). Především se jedná o přepravy nebezpečných věcí, věcí lehce zkazitelných, zásilek s překročenou ložnou mírou, přepravu na tratích s jiným než normálním rozchodem, vozů přepravců, kolejových vozidel na vlastních kolech a podobně (možnost podrobného zpracování podmínek přeprav na Internetu ČD formou hypertextu);
- Výběr vozu k nakládce – zajištění vhodného vozu pro požadovanou přepravu (možnost vytvoření katalogu nákladních vozů);
- Technická prohlídka vozu – vytvoření postupů kontroly vozů podle jednotlivých vozových řad a podle povahy zamýšlené přepravy (např. přeprava trajektem, na trati s jiným rozchodem, apod.);
- Přepravní prohlídka vozu – vytvoření postupů kontroly vozů podle jednotlivých vozových řad a podle povahy zamýšlené přepravy s ohledem na tarify, na povahové vlastnosti přepravované věci;
- Nakládka vozu – rozhodnutí, zda bude zásilku nakládat sám odesílatel anebo požádá o zajištění nakládky jiný subjekt (dopravce, speditér, operátor);
- Kontrola správnosti naložení vozu podle přepravního řádu dopravce;
- Vyhotovení průvodních listin (přepravní listina, soupis zásilek, prohlášení o jakosti zboží, atd.) a úhrada dovozného (přepravného) v návaznosti na platební předpis uvedený v přepravní listině.

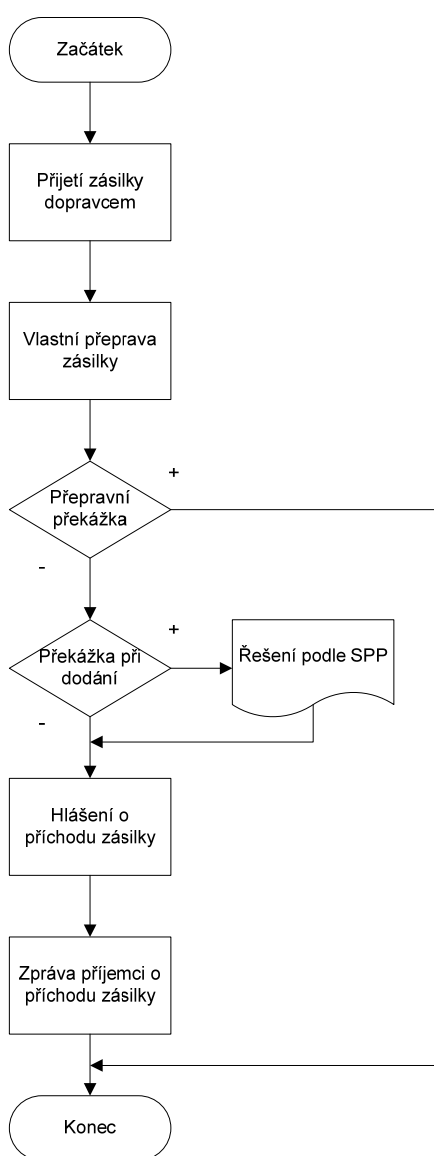
Zdroj: autoři

Obr. 1 - Kritická místa v železniční dopravě – podej zásilky

3. VLASTNÍ PŘEPRAVA VOZOVÉ ZÁSILKY

Odpovědnost za zásilku v průběhu přepravního procesu nese dopravce. Kritická místa, která mohou vzniknout v této části přepravy, jsou uvedena ve vývojovém diagramu na obrázku č. 2. Patří sem:

- Vznik přepravní překážky – jedná se o překážku znemožňující dokončit započatý přepravní proces. Dopravce musí ve spolupráci s přepravcem (je-li to možné) nebo bez jeho spolupráce jakýmkoliv způsobem přepravní proces ukončit;
- Vznik překážky při dodání – může nastat z důvodů na straně dopravce nebo z důvodů nařízení orgánů státní správy;
- Na podporu řešení vzniklých přepravních překážek i překážek při dodání lze vypracovat postupy při vzniku těchto překážek např. formou hypertextového souboru.

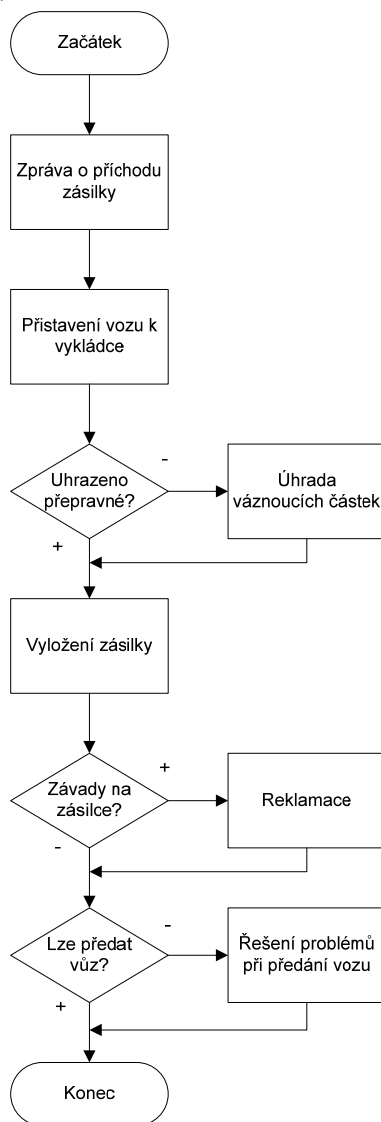
Zdroj: Autoři

Obr. 2 - Kritická místa v průběhu přepravního procesu v železniční dopravě

4. DODÁNÍ VOZOVÉ ZÁSILKY

Zpráva o příchodu zásilky se podává dostatečně včas, aby se příjemce mohl připravit na okamžik přistavení železničního vozu k vykládce. Vykládka může proběhnout na všeobecně nakládkové a vykládkové koleji, v nákladovém obvodu, v terminálu nebo na vlečce určené v přepravní listině. Kritická místa jsou vyznačena ve vývojovém diagramu na obrázku č. 3. Mezi tato místa patří:

- Úhrada váznoucích poplatků na přepravném – příjemce musí uhradit veškeré váznoucí poplatky a potvrdit převzetí zásilky. Pak obdrží přepravní listinu a právo disponovat se zásilkou. Odpovědný pracovník dopravce za přítomnosti příjemce překontroluje stav zásilky;
- Výskyt závad na zásilce při vykládce – např. nesouhlasí počet kusů zásilky, hmotnost, objem atd. nebo je zjištěno poškození. Je třeba zahájit reklamační řízení a sepsat zápis o škodě (komerční zápis).

Zdroj: Autoři

Obr. 3 - Kritická místa v průběhu dodání zásilky

5. ZÁVĚR

Z analýzy kritických míst kvality nákladní dopravy vyplynulo, že jejich vznik lze přiřadit k následujícím fázím procesu:

- uzavření přepravní smlouvy,
- přípravy dopravního prostředku a jeho přistavení k plnění přepravního úkolu,
- nakládka a převzetí zásilky k přepravě,
- přeprava,
- vykládka a předání zásilky,
- vyúčtování přepravného, vlastní platba a reklamace.

Každá tato fáze se obsahově liší z hlediska úkolů dopravce a dopravce. Obě zainteresované strany však musí sledovat společný cíl, kterým je výsledná kvalita celého procesu přepravy zásilky.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] SEIDL, M. Logistika v nákladnej doprave. In: *Zborník zo 4. vedecko-odbornej konferencie s medzinárodnou účasťou „LOGVD '2001“*, FŠI ŽU, Žilina, 2001, s. 80-89, ISBN 80-88829-66-6
- [2] KLEPRLÍK, J. *Využití síťové analýzy pro krizové řízení*. Sborník příspěvků z 8. mezinárodní vědecké konference Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí, FŠI ŽU, s. 223-228, Žilina 17. - 18. 6. 2003, ISBN 80-8070-095-8.
- [3] MOJŽÍŠ, V., DRDLA, P., KLEPRLÍK, J., KYNCL, J., MATUŠKA, J., MOLKOVÁ, T., SOUŠEK, R. *Kvalita dopravních a přepravních procesů*. Institut Jana Pernera, o.p.s., Pardubice 2003, ISBN 80-86530-09-4.
- [4] SEIDL, M., TOMEK, M. Logistika a controlling. In: *Sborník ze 7. konference s mezinárodní účastí „Externí poskytování logistických služeb“*. Pardubice: Institut Jana Pernera, o.p.s., 2006, s. 156-163, ISBN 80-86530-30-2
- [5] SOUŠEK, R. a kol. *Doprava v krizových situacích* (monografie). Pardubice, IJP, o.p.s., 2008, 252 s., ISBN 80-86530-46-9

Příspěvek vznikl za podpory Institucionálního výzkumu MSM 0021627505 „Teorie dopravních systémů“ Univerzity Pardubice.

Recenzenti: doc. Ing. Tatiana Molková, Ph.D.
Univerzita Pardubice, DFJP, Katedra technologie a řízení dopravy
Ing. Jan Hrabáček
České dráhy, a. s., odbor strategie